

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IV. An Sacramenta a fictè suscepta fictione sublatâ reviviscant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

est adus dispositivos, si sint præditi conditionibus ad meritum gratiâ requisitis, posse illam mereri, quam mererentur etiam extra Sacramentum; cum hæc tamen simul possunt disponere ad specialem gratiam tribuendam vi Sacramenti ex opere operato.

DICO IV. Sacramenta non conferunt gratiam sanctificantem vel auxilia actualia ex opere operato, quando tantum habentur in voto, sed tunc solum quando realiter suscipiuntur. Ita communiter Theologi contra Paucos. Probatum primo, quia Scriptura attribuit causationem huius novi effectus ipsi Sacramentorum susceptioni. Secundo, quia Sacramentum in voto subinde numquam confertur a parte rei, homine, qui illud desiderat, citius ex hac vita migrante: tunc autem non posset dici gratiam istam ex opere operato per Sacramentum conferri; cum opus operatum numquam existat. Tertio, quia Sacramentum confert totum suum effectum, dum realiter suscipitur, perinde ac si numquam antea fuisset susceptum voto; ergo signum est illud non contulisse prius gratiam ei ex opere operato respondentem. Quarto, quia Sacramenta, saltem mortuorum, faciunt ex attrito contritum; adeoque si illis, etiam in voto susceptis, responderet effectus Sacramentalis, conferrent similiter gratiam tantum attritis; hoc autem est contra omnes. Denique quia indubitatam est, Sacramentum non imprimere characterem, quando tantum voto suscipitur; nam alioquin postea baptizari non deberet, immo nec posset, qui per baptismum voto susceptum fuisset iustificatus: & tamen eadem ratione, quâ conferret alios effectus, etiam imprimeret characterem.

Itaque Concilia & Patres quando effectum Sacramentalem adscribunt Sacramentis in voto susceptis per fidem vivam, quæ per dilectionem operatur, aut per veram contritionem cum ordine ad Sacramentum sive explicito sive implicito (qui includitur in charitate sive contritione, quando Sacramentum est in præcepto) non loquuntur de effectu, qui confertur vi Sacramenti seu ex opere operato, sed de effectu simili aut æquivalente, qui nimirum desiderantes Sacramentum tali affectu acquirunt ex opere operantis gratiam similem ei, quæ per Sacramentum causatur; eam tamen non acquirunt ab ipsis Sacramentis ut causâ instrumentali, sed potius tamquam ab objecto bono bene desiderato. Hoc sensu Trident. sess. 13. cap. 8. dicit Patres nostri . . . docuerunt . . . alios tantum spiritualiter sumere, illos nimirum qui voto propositum illum caelestem panem edentes fide viva, quæ per dilectionem operatur, fructum eius & utilitatem sentiunt, id est, effectum similem,

quia scilicet crescunt in Christi charitate, in quo fructus huius Sacramenti consistit.

DICO V. Sacramenta conferunt gratiam habitualementem (idem est de characterem in Sacramentis illum conferentibus) tunc, quando essentialiter complentur. Dico gratiam habitualementem: actualia enim auxilia conferuntur tempore opportuno. Probatum

Conclusio: quia Sacramenta causant gratiam ratione suæ essentialitatis, cui virtus causandi est annexa; essentialitas autem illorum nondum est, antequam essentialiter compleantur: cumq; operentur instar causarum naturalium, nequit effectus etiam diutius differri. Confirmatur: quia tunc solum sunt Sacramentum. Deinde conferunt gratiam vi significationis, quæ solum convenit Sacramento jam completo. Sic v. g. Baptismus causat characterem, & in bene disposito gratiam sanctificantem, quando præmissa ablutio profertur ultima syllaba formæ requisita ad perfectam significationem, etiam si sonus adhuc duret: aut dum pronuntiatâ formâ tantum aquæ contingit corpus baptizandi, quantum præcisè requirit essentialitas Baptismi, etiam si adhuc duret infusio. Hoc autem contingit in ultimo & determinato instanti intrinseco ipsis Sacramentis, juxta illos qui continuum successivum dicunt componi ex Instantibus indivisibilibus. Qui autem illud componunt ex partibus sine fine divisibilibus inextricabiles patiuntur difficultates; ideoque in diversas abiere sententias. Receptor autem videtur illa, quæ statuit effectum conferri in primo non esse Sacramenti. Quod etsi difficultate non careat, tamen sustineri potest. De hac porro controversiâ, satis philosophicâ ex parte fundamenti, nec magno opere utili, sussumè disputant nonnulli Recentiores: qui videri possunt.

QUÆSTIO IV.

An Sacramenta fide suscepta
fictione sublatâ reviviscant?

NOTA nos hic non loqui de illo, qui Sacramentum suscepit invalidè, eò quod fingeret se illud suscipere, cum tamen verè suscipere non intenderet: sed de illo, qui validè quidem Sacramentum suscepit, sed indignè, adeoque non obtinuit effectum sacramentalem sive gratiam (characterem enim certo accipit, quicumque validè suscipit Sacramentum characterem imprimens) defectu dispositionis requisitæ, v. g. quia existens in peccato mortali dolorem debitum culpabiliter aut incul-

41.
Sacramenta
conferunt
gratiam
habitualementem,
quando essentialiter
compleantur.

42.
Quid hic
sit, fide
suscipere
Sacramentum.

inculpabiliter omisit; aut quia in ipsa Sacramenti susceptione novum peccatum mortale commisit. De hujusmodi fictæ suscipiente quaeritur, an postea dolens de peccatis recipiat gratiam sacramentalem v. g. baptismi, quam in ipso baptismo non est consecutus propter obicem peccati necdum retractati.

43.
Baptismus
fictæ suscep-
tus obice
sublato re-
viviscit.

Probat
ex S. Augu-
stino.

DICO I. Baptismus fictæ susceptus sublata fictione sive obice reviviscit conferendo gratiam remissionis peccatorum atque poenarum ex opere operato. Ita D. Thomas *quæst. 69. art. 10. Scorsim dist. 4. quæst. 5. num. 3. & 4.* & alii Theologi communiter. Probat I. ex S. Augustino *lib. 1. de Baptismo cap. 12.* ubi ait quod tunc valere incipiat ad salutem, Baptismus, cum illa fictio veraci confessione recesserit; quæ (ut præmittit) corde in malitia vel sacrilegio perseverante peccatorum abolitionem non sinebat fieri. Similia habet *lib. 3. cap. 13. & lib. 6. cap. 5.* Ex quibus locis Theologi communiter colligunt Augustinum fuisse in hac opinione: quorum communis intellectus magnum fundamentum præbet opinandi istum fuisse Augustini sensum: cujus proinde auctoritas sumitur pro præcipuo Conclusionis fundamento. Conformer loquitur S. Gregorius *lib. 9. Epist. 61.* (& refertur c. *Ab antiqua 44. De Consecr. dist. 4.*) dicens: Quia sanctum Baptisma, quod sumit apud Hæreticos consecuti, tunc in eis vires emundationis recipit, cum . . . sanctæ & universalis Ecclesiæ visceribus fuerint uniti.

Cui conso-
nat S. Gre-
gorius.

Neque explicari potest Augustinus, & consequenter Gregorius, quod voluerit Baptismum recedente fictione valere ad salutem, quatenus ratus habetur à Deo, & exinde incipiunt ipsi ficto proficere cetera, etiam Sacramenta, quæ sine suscepto Baptismo prodesse non poterant; prout *lib. 1. de Nupt. cap. 33.* docet per Baptismum mundari atque sanari etiam subsequenter peccata; utique radicaliter. Tum quia explicatio ista est minus propria & communi intellectui contraria. Tum quia Donatistis arguentibus ex valore Baptismi ab ipsis collati esse penes se Ecclesiam, veluti in qua sola locum habet remissio peccatorum, per Baptismum eorum causata, respondet Augustinus, esse quidem validum, sed tunc solum remittere peccata, utique formaliter & propriè (hoc enim sensu arguebant Donatista) quando deserto schismate fictio seu indispositio recesserit veraci confessione. Confirmatur: quia Augustinus docet Baptismum id operari recedente fictione, quod Donatistæ arguebant eundem operari acceptum in secta ipsorum: atqui hoc intelligebatur de remissione peccati & poenæ factæ per ipsum Baptismum propriè; ergo & illud: alioquin responsio Augustini non esset conformis.

44.
Sua dicitur

Probat II. ex Trident. *sess. 6. cap. 4.* docente Baptismum esse medium ad ju-

stificationem necessarium, sic ut illa sine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non possit: sed qui fictæ est baptizatus fictione recedente justificatur & fit filius Dei: ergo dicendum est id fieri per Baptismum aut ejus votum: non per votum, quia sicut non potest alius Baptismus adhiberi, ita neque aliud Baptismi votum: ergo fit per Baptismum antè susceptum: atque ita Baptismus fictione recedente consequitur suos effectus. Fortasse tamen responderi posset, Concilium nil aliud velle, quàm quod susceptio Baptismi sit ita necessaria, ut quantumcumque quis fuerit per contritionem justificatus, equidem debeat baptizari, nisi jam baptizatus sit: sine velle, quod nemo unquam justificetur, nisi vel actu Baptismum receperit, vel votum saltem implicitum Baptismi habeat; ideoque non dixisse, nos necessario justificari per Baptismum, aut ejus votum, sed non posse sine alterutro justificari.

Probat III. congruentià: quia si Baptismus fictæ susceptus non revivisceret, non daretur tunc externum remedium remissivum originalis & peccatorum ante Baptismum commissorum; quod tamen excellentia novæ Legis postulare videtur. Sequela probatur: nam ista peccata non remitterentur per Baptismum fictæ susceptum, ut supponitur: non etiam per poenitentiam Sacramentum: cum hoc tantum sit institutum in remissionem peccatorum intra Ecclesiam seu post baptismum commissorum, ut docet Trident. *sess. 14. c. 2.* Dicendum igitur est Baptismum fictæ susceptum reviviscere. Quod si respondeatur sufficere ut tali casu possint peccata ante Baptismum commissâ remitti indirectè per Sacramentum Poenitentiae. Contra facit, quod ne hoc quidem remedium externum haberet locum in iis, qui cum fictione inculpabili Baptismum suscepissent, nec postea peccassent; utpote qui forent Sacramenti Poenitentiae incapaces, adeoque carerent etiam sine culpa sua omni externo salutis remedio. Deinde excellentia novæ Legis postulare videtur in prædictis casibus remedium etiam directè remissivum originalis & peccatorum ante Baptismum commissorum. Qui tamen id negaret, neque etiam inconveniens esse crederet, quod in postremo casu, qui est valde rarus, & quasi metaphysicus, deesset externum remedium etiam indirectè remissivum culparum Baptismum susceptum præcedentium, non posset, quantum est ex ratione, convinci.

Ex hac Conclusionem sequitur I. Baptismum reviviscentem (idem est de aliis Sacramentis, si quæ reviviscant, de quibus postea) conferre gratiam habitulaem; cum in illius collatione vita Sacramenti seu virtus vivificandi consistat. Et quidem juxta Doctores

Doctores communiter distinctam confert ab ea, quæ confertur ratione poenitentiae vel contritionis, per quam tollitur obex: adeoque est major gratia, quam quæ confertur intuitu solius poenitentiae aut contritionis: aliâ enim reviviscantia Sacramenti parum haberet utilitatis. Idemque conficitur ex testimoniis Augustini, quibus asseritur Baptismum tunc recuperare vim suam, incipiendo valere ad salutem & remissionem peccatorum: quod quâ ratione verum est, si totum haberetur æqualiter per opus operantis, etiam excluso Sacramento.

Sequitur II. Sacramentum reviviscere conferendo jus ad auxilia actualia suo tempore conferenda, juxta Doctores communiter: hoc enim jus comitatur gratiam habitalem Sacramenti.

Sequitur III. vi Baptismi præcedentis, quando reviviscit, conferri remissionem omnium poenarum temporaliû: hæc enim ex institutione divina in Baptismi virtute (quæ cum Baptismo reviviscit) simul cum infusione gratiæ continetur. Intellige tamen hoc de poenis, quæ respondebant peccatis Baptismo præviis; non autem de iis, quæ debentur ob peccatum ipsius fictionis aliave Baptismum subsequentia.

Petes, quanta sit illa portio gratiæ, quæ remoto obice datur ex vi Sacramenti prius suscepti? Suarez disput. 29. sect. 4. & Coninck existimant esse determinatam portionem, eamque minimam, quæ per Baptismum conferri solet, v.g. quanta parvulis in Baptismo tribuitur. Sed probabilius cum Præposito & pluribus aliis respondetur, eam dari secundum proportionem dispositionis, quâ tollitur obex: quandoquidem juxta regulam generalem Sacramenta adultis majorem aut minorem gratiam conferant juxta propriam ipsorum dispositionem. Et quamvis dispositio sequatur Sacramenti susceptionem, præcedit tamen infusionem gratiæ, & disponit ad illam: cuius Sacramentum, etiam dum reviviscit, est collativum ex opere operato: dispositio namque ad effectum non debet præcedere causam ipsam, sed causæ operationem. Itaque non omnibus obicem removeantibus eadem seu æqualis gratia virtute Baptismi reviviscantis confertur; quandoquidem diversi obicem removeant per inæquales dispositiones.

Dico II. Reliqua Sacramenta fictè suscepta verosimiliter sublato obice non reviviscunt. Ita Soto dist. 6. quaest. 1. art. 8. Valquez, Præpositus & alii. Probatûr: nam de solo Baptismo loquitur Augustinus, Gregorius Papa D. Thomas, Scotus, & passim antiquiores Theologi. De aliis autem Sacramentis ex Scriptura, Patribus, aut ratione non habetur solidum fundamentum: sine quo tamen effectus non sunt Sacramentorum. Henricus Sum. Theol. Pars IV.

tis attribuendi, cum illorum virtus totaliter dependeat ex divino beneplacito, quod aliquo vel prædictis modis deberet nobis innotescere.

Dixi verosimiliter: oppositum enim de Confirmatione & Ordine non est improbabile: tum quia multi sic sentiunt; quibus favet D. Bonav. dist. 3. p. 1. art. 2. q. 3. quatenus pro ratione reviviscantia Baptismi allegat initerabilitatem & Characteris impressionem. Tum ob hanc ipsam rationem, nempe quia similiter hæc Sacramenta imprimunt Characterem & sunt omnino initerabilia, uti baptismus; adeoque conveniens erat, ut effectus illorum fictione recedente revivisceret: ne alioquin qui semel indignè aut sine sufficienti dispositione illa Sacramenta suscepisset (quod subinde etiam sine culpa potest contingere) illorum effectû in perpetuum careret: præsertim cum constituent hominem in statu immutabili, ad quem dignè obeundum gratia illis Sacramentis propria est valdè utilis, immo necessaria. Idem simili ratione docet Suarez & alii de Extrema Unctione & Matrimonio: quia licet non imprimant Characterem, tamen reiterari non possunt durante eadem infirmitate aut vitâ conjugis.

Verum hæc omnia nituntur incertâ conjecturâ. Quod autem Aliqui allegent auctoritatem Augustini, qui lib. 6. de Bapt. do ostendit cap. 5. videretur doctrinam præced. Conclus. tractatam fundare in sanctitate Baptismi, quæ ratio etiam locum habet in his Sacramentis. Hoc, inquam, parum urget, eò quod ratio ista non sufficiens sit aut adæquata, sed præcipua sit voluntas Dei instituentis hæc ratione Baptismum, tum ob illius sanctitatem, tum principaliter ob remissionem peccatorum Baptismum antecessentium, quæ necessariò debet fieri per ipsum Baptismum ut patet ex Augustino lib. 1. de Bapt. cap. 11. & ex objectione Donatistarum ibidem. Deinde sanctitas etiam locum habet in Sacramento Eucharistiæ: quod tamen reviviscere æquè ut alia Sacramenta, nullatenus dici potest (quid quid aliqui videntur secus sentire) non solum quia nulla est necessitas, cum possit toties quoties iterari, & effectus illius obtineri: sed etiam quia videtur alienum à mente Fidelium: & quia non leve sequeretur inde inconveniens, nempe eum qui semper sacrilegè celebrasset aut communicasset, sed in fine vitæ cum attritione & confessione moreretur, recepturum gratiæ augmentum & sanctitatem tanto majorem, quanto plura sacrilegia commisisset. Ita D. Bonavent. dist. 4. part. 1. art. 2. quaest. 3. ad 3. & alii communiter.

Cessaret quidem allegatum inconveniens, dicendo reviviscere solum ultimam communionem, adeoque obicem debere

49. Oppositum tamen de Confirmatione & Ordine est etiâ probabilis.

Idem variè censens de Extrema Unctione & Matrimonio.

50. Sed incertum.

Eucharistia saltem non reviviscit.

Quod amplius declaratur.

debere auferri, antequam Eucharistia de-
nuo sumatur; ut respondet *Poncius disp. 41.*
num. 92. in favorem assentientis reviviscentiam
Eucharistiae; tamen ipse illam
neget. Nihilominus hoc novum effugium
non est ad mentem istorum Auctorum, qui
sine restrictione loquuntur. Deinde sancti-
tas Sacramenti (in qua se fundant) lo-
cum habet, quocumque tempore obex
tollatur. Denique etiam tali reviviscentiae
obstat adhuc, tum jugis Sacramenti itera-
bilitas, tum sensus communis, quo Eucha-
ristia indignè suscepta instar cibi à stoma-
cho rejecti videtur, omnino vim nutrien-
di perdere. Nisi quòd supposita veritate
opinionis assentientis augeri gratiam aucta
dispositione interea dum adhuc in stoma-
cho durant species sacramentales (de quo
in *Tract. de Eucharistia*) consequens videatur
Eucharistiam ab initio in malo statu sus-
ceptam reviviscere, si ante corruptionem
specierum accedat dispositio.

51.
Poenitentia,
si possit esse
valida &
informis,
probabiliter
reviviscet.

De Poenitentiae tamen Sacramento pro-
babile satis est, quòd reviviscat, supposito
quòd possit dari validum & informe; pro-
ut plures censent, quibus tamen non assen-
timur, ut suo loco patebit. Pro illo enim
est ratio specialis, quae pro Baptismo: nam
peccata in illo validè confessà non remit-
tuntur directè in sequenti confessione, in
qua non debent exprimi: ergo sublato ob-
ice directè remittuntur per absolutionem
in confessione praecedenti informi datam,
cui fuerunt directè subjecta: Christus eni-
m voluit ut semel singula mortalia dire-
ctè subiciantur sententiae Ecclesiae, & sa-
cramentaliter remittantur. Confirmatur:
quia nullum peccatum mortale post bap-
tismum commissum potest remitti sine Sa-
cramento Poenitentiae aut ejus voto: atqui
peccata mortalia in confessione informi ex-
pressa remittuntur postea per contritio-
nem absque voto acrius confessionis de
illis (cum non sit opus ea amplius confi-
teri) ergo remittuntur per efficaciam ip-
sius Sacramenti poenitentiae prius suscep-
ti. Haec tamen non ita convincunt, ut non
sit responsioni aut evasioni locus; prout
circa auctoritatem Tridentini observatum
fuit *num. 44.*

Q U A E S T I O V.

*Qualis Dispositio requiratur ad tol-
lendum obicem, & ad Revivis-
centiam Sacramentorum?*

52.
Obex, alius
negativus,
alius positi-
vus.

O BEX alius est merè negativus & con-
sistit in carentia inculcata legitimae
dispositionis ad effectum Sacramenti re-
quisitae. Alius positivus, qui consistit in pec-
cato mortali, quod quis incurrit suscipien-
do culpabiliter Sacramentum absque de-
bita dispositione.

Ad Sacramenta porro vivorum quòd at-
tinet, sicut illa dum actu suscipiuntur, nihil
praesupponunt primam gratiam habitu-
lem; sic deum praerogata reviviscunt (si quae
reviviscant) videri potius possent simili-
ter praesupponere statum gratiae; adeoque
contritionem, vel cum Sacramento mor-
tuorum attritionem, etsi sit obex tantum
negativus, praerogare. Nihilominus si Sa-
cramenta vivorum causest aliquando per-
acidens seu secundario primam gratiam,
videntur illam consequenter causare in bo-
na fide attrito, quando cum obice negativo
suscepta reviviscunt. Immo consequenter
non video, cur id fieri non possit, etsi attri-
tio foret cognita ut tales, ab illo, qui post-
modum nosceret infructuosam Sacramenti
susceptionem bona fide factam: nam tunc
cessat obligatio suscipiendi extra statum
gratiae hujusmodi Sacramentum, utpote
jam receptum, quod proinde videtur re-
viviscendo operari effectum in attrito:
cum causationi primae gratiae per se solum
obstet, quòd Christus ista Sacramenta gra-
viter vetuerit suscipi extra statum gratiae.
Unde etiam in sententia adscribentium his
Sacramentis interdum primam gratiam,
causaretur gratia in suscipiente illa cum at-
tritione cognita, qui invincibiliter ignora-
ret aliam dispositionem requiri. In contra-
ria verò sententia aliter foret discurrendum.
Quòd si suscipiantur cum obice positivo,
idem est de iis dicendum, quod de Baptis-
mo. De quo (idem est de Poenitentia, & de
tunc informis, & reviviscat)

D I C O I. In eo qui recepit Baptismum
cum obice merè negativo, & post Baptis-
mum non commisit novum peccatum mor-
tale, reviviscit Baptismus per solam attritio-
nem supernaturalem. Est communis contra
Vasquez requirentem contritionem, sumpto
fundamento ex *Augustino*; qui tamen loqui-
tur de obice positivo, vel dicit requiri poe-
nitentiam, quae complectitur contritionem
perfectam & imperfectam.

Probatur Conclusio: quia ad delendum
peccata Baptismum praecedentia sufficit
attritio, quando Baptismus suscipitur; er-
go etiam quando reviviscit, cum secundum
Augustinum tunc habeat eandem vim.
Confirmatur: quia alioquin is, qui post
Baptismum cum obice negativo susceptum
non peccasset, justificari non posset, nisi
per contritionem, sicut in *LGge* veteri. Im-
mo peioris esset conditionis, quam is qui
post Baptismum plura peccata commisisset:
hic enim per attritionem cum Sacramento
Poenitentiae) cujus alter est inca-
pax) posset justificari; ut etiam merito ad-
mittit ipse *Vasquez*: quamvis hoc non sa-
tis quadret in ipsius opinionem: vis enim
Baptismi non roboratur ex conjunctione
confessionis, utpote nullam vim habentis
in peccata ante Baptismum commissa: igitur